

Проблема доброти в оповіданні Віктора Кави «Пиріжок з калиною»

Тетяна Фонарюк,

учитель української мови та літератури

Чернівецької гімназії № 6

Мета: ознайомити учнів із творчим доробком Віктора Кави, опрацювати зміст оповідання «Пиріжок з калиною», допомогти зрозуміти проблеми, порушені у творі; формувати вміння логічно висловлювати свої думки, робити висновки, складати план до прочитаного, розвивати спостережливість, виробляти комунікативні навички; виховувати почуття доброти, щедрості, людяності.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Цілі уроку

Учні повинні знати:

короткі відомості про життя і творчість письменника; зміст оповідання; тему та основну думку.

Учні повинні вміти:

визначати тему та ідею твору; добре орієнтуватися у тексті оповідання; виразно читати уривки з твору; висловлювати власне ставлення до прочитаного; аргументовано відповідати на запитання; інсценізувати уривки з епічного твору.

Методи і прийоми: вправа «Снігова куля», робота з текстом: складання плану, гра «Зачитай із тексту відповідь», виразне читання, бесіда, гра «Знайди фразеологізм»; інсценізація, проблемне питання, робота з підручником, метод ПРЕС.

Обладнання: портрет письменника, підручник, портфоліо, паперові сердечка, кетяги калини, «снігова куля».

Епіграф уроку: Добро робити ніколи не пізно.

Українське прислів'я

Хід уроку

I. Повідомлення теми, мети уроку, ознайомлення з епіграфом

З'ясування емоційного стану учнів. (*Школярі записують на сердечках побажання сусідові по парті.*)

II. Вивчення нового матеріалу

1. Слово вчителя. Сьогодні на уроці ми будемо розмірковувати над проблемою доброти в оповіданні В. Кави «Пиріжок з калиною». З цією проблемою ми постійно стикаємося в житті, особливо коли потрапляємо в неочікувані ситуації, а інколи й конфлікти. Від нашої вихованості, щедрості, доброти залежить, як до нас ставляться інші люди.

2. Вправа «Снігова куля». (*Учитель ставить запитання, кидає кулю, хто впіймав, той відповідає.*)

— Коли народився Віктор Кава? (*1 січня 1937 р.*)
— Хто прищепив письменнику любов до народної творчості? (*Бабуся.*)

— Які події з дитинства запам'яталися найбільше Віктору? (*Воєнні часи.*)

— Які ви знаєте збірки для дітей Віктора Кави? (*«Прогуляний день», «Історія одного велосипеда», «Усмішка», «Троє і весна.»*)

— У яких видавництвах він працював? (*«Барвінок», «Веселка.»*)

— Якими мовами перекладені твори письменника? (*Англійською, німецькою, угорською, болгарською, російською, білоруською, румунською та іншими.*)

3. Проблеме питання:

Чи варто пробачати людям образу?

4. Повторення відомостей з теорії літератури.

— Який за жанром є твір «Пиріжок з калиною»?

— Що таке оповідання?

— Доведіть, що цей твір є оповіданням.

5. Робота з текстом оповідання.

— Чому Митькова мати докоряла синові?

— Куди зібрався бігти Федорко?

— Чому Митька і Федорка пекла образа?

— Куди полетіла Митькова сніжка?

— Про що роздумував Митько, повернувшись додому?

— Куди вирішив піти хлопець?

— Чому Ніна розсердилась на Митька?

— Митько розповів правду, а що зробила Ніна у відповідь?

6. Складання плану до тексту.

Завдання конструктивного характеру. (*Учням подаються пункти плану в хаотичному порядку. Вони мають упорядкувати їх.*)

План

1. Материні виховання Митька.
2. Гра шестикласників на луках.
3. Необачний вчинок Митька.
4. Митькові докори сумління.
5. Зустріч з Ніною.
6. Пиріжок перемир'я.

Гра «Зачитай із тексту відповідь».

— Яка пора дня зображена на початку оповідання?

— Що ж то за орда йшла?

— Яка пора року була?

— У якому класі вчилися Митько і Федорко?

— Що сталося на луках?

— Чи допомагав Митько матері?

— Якою дорогою йшов до Ніни, а як повертався назад?

Знайти в тексті фразеологізми, пояснити їх значення та підібрати до них синоніми.

Тільки його й бачили – зник, втік.

Шапкою можна докинути – недалеко, близько.

Пекла образа – ображатися.

Позбудеться пихи – перестане гордувати.

Язик ніби прилип до піднебіння – мовчить.

Водичка під носом не обсохла – малий.

Застиг стовпом – нерухомо.

— З якою метою автор використовує фразеологізми?

Слово вчителя. Ми знаємо, що Митько докоряв собі через те, що зробив боляче Ніні. Він вирішив з'ясувати, чи все гаразд із дівчинкою. Яка розмова між ними відбулася, нам покажуть наші актори.

Інценування тексту (від слів: «Ну, признавайся – підглядав?» до слів: «Бери, їж...»)

Аналіз ситуації.

— «За віщо вона пиріжок? Він їй сніжкою в око, а вона пиріжок?..»

— Як ви оцінюєте вчинок хлопчика?

— А вчинок дівчинки?

— Які риси характеру дітей викликають у вас симпатію?

Зверніть увагу на дошку. Прочитайте визначення категорій «добро» та «щедрість».

Добро – усе позитивне у житті людей, що відповідає їхнім інтересам, бажанням, мріям.

Щедрість – властивість за значенням щедрий.

Щедрий – той, який охоче ділиться своїм майном, коштами та іншим, не шкодує витратити що-небудь.

Чи відповідають ці категорії рисам характеру дітей?

Відповідь на проблемне питання (метод ПРЕС).

Я вважаю, що... тому, що... наприклад... отже,... (таким чином...)

III. Рефлексія та оцінювання навчальної діяльності

Чому автор назвав оповідання «Пиріжок з калиною»? Визначте основну думку твору.

Продовжіть речення: «Сьогоднішній урок навчив мене...»

IV. Домашнє завдання

Підготувати характеристику образів, виписати цитати до них. Знайти і записати прислів'я і приказки, в яких ідеться про добро, щедрість, справедливість.